

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет природокористування
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Поліський національний університет
Uniwersytet Rzeszowski (Republika Polska)

University of West Attica, Athens (Greece)

Університет м. Клайпеда, (Литва)

Бельцький державний університет ім. Алеку Руссо (Молдова)

Чеський університет наук про життя у Празі (Чехія)

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»**

матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції
приуроченої 70-річчю створення економічного факультету

Проблематика 2022

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ»**

2-3 червня 2022 р.

Львів-Дубляни
2022

УДК 338.43.01

ББК 65.9 (4 Укр) - 55

I 73, 282

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету управління, економіки і права
протокол № 9 від 14 червня 2022 року*

Укладачі: Черевко Г.В., Зеліско Н.Б.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету:

Черевко Г.В. - Заслужений діяч науки і техніки України, д.е.н., професор, зав. кафедри економіки ЛНУП

Члени оргкомітету:

Слюсая Г. - д.е.н., професор, Жешувський університет (Польща)

Раманаускас Ю. - д.е.н., професор, Університет м. Клайпеда (Литва)

Гікас Г. - PhD, (Economics), професор, Університет Західної Аттики (Греція)

Мовіле І. В. - д.е.н. Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Молдова)

Сиротюк Г.В. - к.е.н., доцент кафедри економіки ЛНУП

Черевко І.В. - д.е.н., в.о. професора кафедри економіки ЛНУП

Баланюк І.Ф. - д.е.н., професор, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Ткачук В.І. - д.е.н., професор, Поліський національний університет

ББК 65.9 (4 Укр) - 55

ХІ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств». Проблематика 2022: «Ефективність інноваційного розвитку аграрних підприємств»: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, ЛНУП, Дубляни, 2-3 червня 2022 р. / за ред. проф. Г.В. Черевка. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022.

Досліджено сутність інноваційного розвитку аграрного підприємства. Розглянуто різні підходи до класифікації факторів інноваційного розвитку аграрних підприємств. Чинники інноваційного розвитку простежено на мікро-, макро- і глобальному рівні. Проаналізовано фактори інноваційного розвитку, які включають фінансове забезпечення, кадрове забезпечення, техніко-технологічне забезпечення, маркетингове забезпечення, організаційно-управлінське забезпечення. Означено, що визначення напрямку інноваційного розвитку залежить не лише від спонукальних мотивів підприємства, але й через зіставлення вигод, отриманих споживачем при використанні інноваційної продукції, її ціни, порівнянням ефекту від впровадження нововведень і вкладеного інноваційного капіталу. Визначено, що подальший розвиток аграрного виробництва, підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств є можливим лише за умов переходу на інноваційну модель розвитку.

УДК 338.43.01

©Кафедра економіки Львівського національного університету природокористування, 2022

СЕКЦІЯ 3

Практичні аспекти ефективного інноваційного розвитку аграрних підприємств

УДК [338.4+637.1]

Яворська Т. І., д.е.н., професор

ORCID ID 0000-0001-5878-6251

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИННИЦТВІ

JEL ID:Q12

Постановка проблеми. Найважливішим фактором розвитку тваринництва є необхідність прискорення процесу технічного, технологічного і соціально-економічного оновлення виробництва сільськогосподарської продукції з метою значного підвищення його ефективності. І в першу чергу, на нашу думку, це відноситься до розвитку вертикальних інтеграційних процесів. У довгостроковій перспективі вертикальна інтеграція «знизу-вверх», яка передбачає об'єднання суб'єктів господарювання від первинного до вторинного виробництва за рахунок розширення ланцюжка доданої вартості, у найбільшій мірі визначатиме конкурентоспроможність аграрних підприємств України. Через низький рівень забезпеченості сільськогосподарських товаровиробників ресурсами, цей спосіб інтеграції в сучасних умовах найбільше розвинутий в агрохолдингах. Проте, існують підприємства, які змогли забезпечити ефективний розвиток інтеграційних процесів в галузі тваринництва у своїх межах (внутрішньогосподарська вертикальна інтеграція). Прикладом такого підприємства є ПРАТ «Племзавод «Степной» Запорізької області.

Результати досліджень. Теоретичним і прикладним питанням інтеграційних процесів в аграрному секторі економіки значна увага приділена у працях В. Андрійчука, П. Березівського, О. Бородіної, П. Гайдуцького, Є. Данкевича, Ю. Лопатинського, Б. Пасхавера, І. Прокопи, О. Собкевича, О. Чекмарьова, Г. Черевка та інших. Вертикальна інтеграція застосовується при злитті підприємств різних галузей за принципом технологічної єдності виробничих процесів. Інтеграція проявляється в тому, що структури, що об'єднуються, стають необхідними, взаємозв'язаними і супідрядними елементами більшої структури. Технологічно процес виробництва продукції управляється з єдиного центру [1].

Приватне акціонерне товариство «Племзавод «Степной» створено у 1995 році в результаті акціонування радгоспу «Степной». За період 2016-2020 рр. площа сільськогосподарських угідь підприємства залишалася незмінною (10061 га) в основному за рахунок площ орендованих земель. Суттєво підвищилася вартість активів товариства. Загальний обсяг необоротних активів порівняно із

2016 роком підвищився у 2,8 рази. Найбільш суттєво зросли основні засоби та довгострокові біологічні активи, хоча їх частка в структурі необоротних активів скоротилася на 2,4 %. Основну питому вагу у структурі оборотних активів, а саме 64,4 %, становлять запаси, що на 15,6 % більше порівняно із 2016 роком. Також за період 2016-2020 років спостерігається збільшення кількості працівників (на 47 осіб) та зростання чистого доходу (виручки від реалізації) на 34,4 %.

Предметом діяльності товариства є виробництво, заготівля, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції та будівельних матеріалів; закупівельна, торговельно-посередницька, оптова комісійна та роздрібна торгівля; перевезення вантажів на території України та за її межами; здійснення всіх видів зовнішньоекономічної діяльності [2]. За показником чистого доходу (грошової виручки), одержаної підприємством протягом 2020 року, його можна віднести до середніх суб'єктів підприємництва.

Отже, вертикальні інтеграційні процеси закладено у статуті діяльності підприємства, згідно якого воно може організаційно поєднувати всі або основні стадії агропромислового виробництва й обігу, зокрема виробництво сільськогосподарської сировини, її транспортування, зберігання, переробку і реалізацію кінцевого продукту. Найбільш яскраво вони проявляються при виробництві продукції тваринництва.

За всіма видами продукції тваринництва спостерігається підвищення показників результативності: виробництво молока збільшилося на 35,6 %, вирощування у живій масі великої рогатої худоби (ВРХ) - на 45 %, свиней - на 32,8 %. Високими є показники технологічної ефективності галузі тваринництва. Зокрема, у 2020 році річний надій молока на одну корову становив 14157 кг, середньодобовий приріст ВРХ – 658 г, свиней – 461 г. Отже, виробництво сільськогосподарської сировини за останні роки постійно зростає. Приватне акціонерне товариство «Племзавод «Степной» самостійно управляє технологічними процесами, тому транспортування сировини для подальшої промислової переробки здійснюється власним транспортом підприємства. Зокрема, молоко доставляється на переробний цех у спеціалізованих молоковозах, куди воно поступає по спеціальних трубопроводах без контакту із зовнішнім середовищем.

Наступною стадією інтеграційного «ланцюжка» є переробка продукції. Товариство має у власності виробничі потужності (обладнання, устаткування), які використовуються на 100 % за призначенням та утримуються за власний рахунок. За досліджуваній період спостерігається суттєве нарощування виробництва продукції промислової переробки, окремі види якої користуються найбільшим попитом на ринку. Зокрема виробництво свіжої чи охолодженої яловичини і телятини підвищилося у 2,7 рази, свинини свіжої чи охолодженої – у 3,3 рази, харчових субпродуктів – у 2,9 рази. Підприємство скоротило виробництво ковбасних варених виробів, сосисок, сардельок, варено-

копчених, напівсухих, сиров'ялених, сирокочених ковбас, інших ковбасних виробів та різних виробів із свинини.

Серед молочної продукції істотно підвищилося виробництво вершкового масла жирністю не більше 85% (у 3,6 рази), молока та незгущених вершків (на 86,6 %), неароматизованого йогурту (на 27,3 %). Скоротилося виробництво кефіру, ряжанки та сметани та сирів. Знято з виробництва ковбасні вироби та подібні продукти з м'яса, субпродуктів чи крові тварин, сир тертий, порошок, голубий та інший неплавлений та молоко і вершки коагульовані, йогурт, кефір, сметана та інші ферментовані продукти. Із 2020 року ПРАТ «Племзавод «Степной» вперше став випускати продукцію для дитячого харчування «Молоко та вершки незгущені й без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин жирністю не більше 1%, у первинних пакуваннях об'ємом нетто більше 2 л».

Відповідно відбулося суттєве підвищення реалізації продукції промислової переробки, яка у середньому за період 2016-2020 років у структурі загальної виручки від реалізації становила 48,7 % і у 2020 році порівняно із 2016 роком підвищилася на 77,5 %. Реалізація виробленої на підприємстві м'ясної та молочної продукції відбувається у власних торгових точках, або орендованих приміщеннях, які розміщені по всій території Запорізької області. Продукція вирізняється високим рівнем якості, тому користується стабільним попитом серед споживачів. Навіть зараз, в умовах воєнного стану, ПРАТ «Племзавод «Степной» продовжує виробляти продукцію та доставляти її на окуповану територію (наприклад, м. Мелітополь).

У перспективі товариство може стати глибокоспеціалізованим на виробництві продукції промислової переробки із власної сировини. Її частка в структурі виручки від реалізації за 2020 рік становила 52,2 відсотки. Загалом чистий прибуток підприємства підвищився майже вдвічі – із 41 млн грн у 2016 році до 80,9 млн грн у 2020 році. Підприємство планує будівництво нових корпусів для утримання свиней і великої рогатої худоби, розширювати виробництво м'ясних продуктів, збільшити поголів'я корів та молодняку великої рогатої худоби.

Висновки. Приклад розвитку успішних інтеграційних процесів у ПРАТ «Племзавод «Степной» був би неможливий без постійної інноваційної діяльності. Інновації, які у першу чергу направлені у зміну технологій виробництва продукції тваринництва та промислової переробки, управлінні та організації галузі по всьому технологічному ланцюжку, дали змогу підприємству зайняти та утримати високі конкурентні позиції на регіональному ринку молочної та м'ясної продукції. Підвищення продуктивності і ефективності діяльності підприємства ґрунтується на досягненнях науки і техніки, передового вітчизняного і зарубіжного досвіду. Отже, врахування інноваційного чинника має бути однією з вирішальних умов розвитку інтеграційних процесів в аграрних підприємствах.

Використані джерела:

1. Світлична А.В., Михайлова О.С., Ковбаса О.О. *Значення інтеграційних процесів в організаційному розвитку підприємств АПК* URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/253.pdf>. (дата звернення: 19.05.2022 р.).
2. Офіційна інтернет-сторінка ПРАТ «Племзавод «Степной». URL: <http://stepnou.pat.ua/> (дата звернення: 15.05.2022).

УДК 331.334

Присяжнюк О. Ф. к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0003-0066-9065

Муренко С. О. магістрант
ORCID ID 0000-0001-6888-7152
Поліський національний університет
м. Житомир

ПРОЄКТНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

JEL ID J24, M12, M51

Постановка проблеми. Трикутник проєктного менеджменту добре описує існуючі у проєкті обмеження, завданням управління якими є функціональним обов'язком проєктного менеджера. Саме до аграрної сфери характерною є ситуація, коли менеджер проєкту є багатофункціональним фахівцем з широким спектром повноважень та компетенцій.

Результати досліджень. До основних функцій відносять: 1) управління комунікаціями між усіма стейкхолдерами, у тому числі членами команди, зовнішніми зацікавленими сторонами та звітність; 2) управління талантами (творчими людьми – організація їх роботи, менторство і мотивація), [1]; 3) управління зацікавленими сторонами (усіма, хто зацікавлений або не зацікавлений у проєкті і може на нього вплинути – населення, представники громадських організацій, спонсори, ЗМІ, органи влади [3]); 4) до специфіки аграрної сфери до питань керування проєктом можна віднести – наповнення базових параметрів контентом, постійний моніторинг та зміни, гнучкість щодо цілей та завдань; 5) не менш важливою за управління інформацією є тайм-менеджмент – дотримання часу, дотримання графіку проєкту [4]; 6) бюджетування – управління витратами, фінансовими ресурсами та вартостями у межах проєкту [2]; 7) *Q-management* – становлення критеріїв якості, їх моніторинг та контроль щодо відповідності визначеним параметрам; 8) ризик-менеджмент – оцінка ризиків, ступеня їх впливу та наслідків, розробка стратегії зниження негативних наслідків; 9) підсумковий контроль реалізації проєкту, моніторинг сіх етапів, ресурсів, процесів, наслідків, їх координації у межах

	ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Колач С.М., Батюк І.М.</i>	ВПЛИВ КОРИСНОСТІ ТА КОРИСТІ ТОВАРУ НА ВИБІР СПОЖИВАЧА ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	83
<i>Грицаєнко М. І., Грицаєнко І. М.,</i>	ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНЕ ОНОВЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА	85
<i>Байкулова С.Р.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	88
<i>Педченко Г.П.</i>	ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ІННОВАЦІЙ	91
<i>Тебенко В.М., Мальчев Б.Р.</i>	ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ТА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	93
<i>Прокопишин О.С., Трушкіна Н.В.</i>	ІННОВАЦІЙНИЙ КЛАСТЕР ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ	97
<i>Колодій А.В.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ШВЕЙЦАРІЇ	101
<i>Зозулюк Н.О.</i>	ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	104
<i>Василина О.Р.</i>	ПОТРЕБИ РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	107
<i>Rulitska K.</i>	METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES USING FORSIGHT- RESEARCHES	110
<i>Малюга В.В.</i>	МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	112
Секція 3 Практичні аспекти ефективного інноваційного розвитку аграрних підприємств		
<i>Яворська Т. І.</i>	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИННИЦТВІ	117

Присяжнюк О. Ф., Муренко С. О.	ПРОЄКТНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ	120
Грицаєнко Г. І., Грицаєнко І. М.,	АМОРТИЗАЦІЙНІ ВІДРАХУВАННЯ В ІННОВАЦІЙНОМУ ОНОВЛЕННІ ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА	122
Плотнікова М. Ф., Муренко Я. А.	ПРОЄКТНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	124
Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І.	ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРОТЕХСЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	128
Андрєєва Л.О.	ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АУТСОРСИНГУ	130
Сиротюк Г.В.	ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	132
Завадських Г.М.	SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	136
Жидовська Н.М. Андрушко Р.П.	ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РЕГУЛЯЦІЙНИХ ДІЙ ДЕРЖАВИ НА РИНКУ ЦУКРУ	139
Галанець В.В.	НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ У ВОЄННИХ УМОВАХ	142
Ксьонжик І. В., Мацьків Г. В., Райтер Н.І.	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	146
Болтянська Л.О., Болтянський Б.В.	ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ МОЛОКА	149
Сиротюк С.В., Сиротюк Г.В.	ВПРОВАДЖЕННЯ БІОГАЗОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	152
Болтянська Л.О.	ЧИННИКИ ВПЛИВУ ТА ДЖЕРЕЛА ПОШУКУ БІЗНЕС-ІДЕЇ ДЛЯ СТАРТАПУ	154
Зеліско Н.Б.	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАТИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	157
Лисюк О.В. Балаш Л.Я.	ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	160

Skhidnytska H. V.	FORMATION OF INNOVATIVE-INVESTMENT MODEL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES DEVELOPMENT	163
Круна В.Р.	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	166
Шолудько О.В., Грицина О.В., Тофан І.М.	ОСНОВНІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ У АГРОБІЗНЕСІ	169
Грицаєнко І. М., Грицаєнко Г. І.	РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	171
Яців С.Ф.	ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА РОЗВИТОК АГРОІНОВАЦІЙ	174
Kolodiy A.V.	MEASURES AT THE STATE LEVEL FOR SUPPORTING OF AGRICULTURAL PRODUCERS	177

Наукове видання

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ»**

Матеріали

**XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
приуроченої 70-річчю створення економічного факультету**

2-3 червня 2022 р.

Проблематика 2022

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ»**

Підписано до друку 4.06.2022. Формат 60x84/8
Папір офсетний. Друк різнографія
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 9,68
Наклад 50 пр.

ТзОВ «Галицька видавнича спілка»
вул. Туган-Барановського, 24, м. Львів, 79005
тел. (032)276-37-99
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 198

Віддруковано:
СПД ФОП Марусич М.М.
м. Львів, пл. Князя Я. Осмомисла, 5/11
тел./факс: (032)261-51-31
e-mail: interprint-m@ukr.net